

Sygn. akt II C 431/15

1. W Y R O K

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 października 2016r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach Ośrodek (...) w R. Wydział II Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Marta Kucharczyk-Gemza

Protokolant: Bogumiła Brzezinka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 6 października 2016r. w R.

sprawy z powództwa A. W. (1)

przeciwko Skarbowi Państwa – Dyrektorowi Zakładu Karnego w J.

o zadośćuczynienie i zapłatę

1. powództwo oddała;
2. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 120 (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;
3. przyznaje od Skarbu Państwa Sądowi Okręgowemu w Gliwicach Ośrodka (...) w R. na rzecz adwokata G. S. kwotę 147,60 (sto czterdzieści siedem złotych 60/100) w tym 23% VAT tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu.

SSO Marta Kucharczyk-Gemza

Sygn. akt II C 431/15

UZASADNIENIE

Powód **A. W. (1)** po ostatecznym sprecyzowaniu żądania w piśmie z dnia 15 03 2016 r wniósł o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa - Dyrektora Zakładu Karnego w R. kwoty 5.000 zł tytułem utraconego wynagrodzenia za pracę w Zakładzie Karnym oraz zasądzenia 5.000 zł na rzecz Domu Dziecka w R. . Ponadto wniósł o zobowiązanie pozwanego do zamieszczenia na jego koszt w terminie 1 miesiąca od uprawomocnienia się wyroku przeprosin zajmujących co najmniej połowę pierwszej lub drugiej strony wydania (...) następującej treści :” Jako Dyrektor Zakładu Karnego w J. przepraszam Pana A. W. (1) za naruszenie Jego dóbr osobistych przez pomówienie i narażenie na utratę zaufania . Działanie Zakładu Karnego nie miało odniesienia w rzeczywistości . Przepraszam Pana A. W. (1) za wszelkie niedogodności wynikłe w związku z działaniem Zakładu Karnego w J.. ,

Powód wskazał w uzasadnieniu pozwu , że został pomówiony o popełnienie przestępstwa poprzez ukaranie go w dniu 23 07 2015 r przez Komisję Penitencjarną za rzekome :” rozprowadzanie środków odurzających oraz ściąganie długów” . Zdaniem powoda został on niesłusznie ukarany poprzez przeklasyfikowanie go z grupy R2Z do grupy R1Z, zdjęty z pracy, przetransportowany karnie do Zakładu Karnego w R.. Decyzja ta spowodowała szereg szkód i utrudnień. Karę zastosowano lekkomyślnie i bezprawnie oraz zniesławiono go w oczach innych . Zdaniem powoda nie przedstawiono mu żadnych dowodów , nie podano nazwisk osób które go pomówiły tak że stał się kozłem ofiarnym . Dyrektor nie przeprowadził śledztwa i nie skonfrontował powoda z osobami które go pomówiły i z osobami z którymi

odbywał karę w jednej celi. Dyrektor Zakładu Karnego powinien był powiadomić organy ścigania o możliwości popełnienia przestępstwa tj handel środkami odurzającymi oraz ściąganie długów a skoro tego nie zrobił to potwierdza tylko stanowisko powoda, że został niesłusznie ukarany bo nie miał nic wspólnego z postawionymi mu zarzutami. Ponadto powód w piśmie z dnia 27 06 2016 r podniósł , że kara dyscyplinarna wyrządziła mu wiele krzywd m.in. miał utrudniony kontakt z osobami najbliższymi, brak zatrudnienia spowodował zwiększenie zadłużenia alimentacyjnego , odmówiono mu warunkowego zwolnienia , nie mógł uczestniczyć w pogrzebie ojca. Nałożenie kary oraz niesłuszne oskarżenie o handel substancjami niedozwolonymi i wymuszanie spłaty długów naruszyło jego cześć i spowodowało utratę zaufania .

Pozwany **Skarb Państwa – Dyrektor Zakładu Karnego w J.** wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie zwrotu kosztów procesu. Zarzucił , że twierdzenia powoda nie mają odzwierciedlenia w rzeczywistości i pozostają w sprzeczności z wynikami postępowań prowadzonych przez organy postępowania wykonawczego. Pozwany przyznał , że w wyniku prowadzonych czynności profilaktycznych w środowisku skazanych funkcjonariusze działu ochrony powzięli informację , że powód wraz z innymi osobami zajmuje się rozprowadzaniem środków odurzających na terenie jednostki oraz odbieraniem długów od innych osadzonych którzy te środki zakupili. W dniu 23 07 2015 r został wystawiony wniosek o wymierzenie kary dyscyplinarnej . Treść wniosku została przedstawiona powodowi w trakcie postępowania przeprowadzonego na podstawie art. 145 § 2 kkw . Powód został wysłuchany przez Dyrektora ZK i nie przyznał się do popełnienia wykroczenia . Jednak przeprowadzone przez funkcjonariuszy postępowanie profilaktyczne i wzmoczona obserwacja powoda potwierdziły jego udział w procederze. W wyniku postępowania wymierzono powodowi karę udzielania widzeń w sposób uniemożliwiający bezpośredni kontakt z osobą odwiedzającą go na okres 3 miesięcy. Powód został skierowany na komisję penitencjarną celem określenia dalszego sposobu odbywania kary . Komisja uznała , że postawa powoda nie cechuje się odpowiedzialnością i samodyscypliną na właściwym poziomie i w niedopuszczalny sposób nadużył warunków panujących w zakładzie karnym typu półotwartego co w znacznym stopniu utrudnia realizację celów odbywania kary pozbawienia wolności i przestrzegania art. 73 § 1 kkw . Dlatego decyzją komisji powód został skierowany do dalszego odbywania kary w zakładzie typu zamkniętego. Ponadto wycofano powoda z zatrudnienia. Powód zaskarżył decyzję komisji penitencjarnej o reklasyfikacji do Sądu Okręgowego w Gliwicach który postanowieniem z dnia '20 08 2015 r utrzymał w mocy zaskarżone decyzje. Kontrola Dyrektora Okręgowej Służby Więziennej oraz Dyrektora Generalnego Służby Więziennej nie wykazała nieprawidłowości w postępowaniu funkcjonariuszy Zakładu karnego w J. . Kontrole te potwierdziły , że funkcjonariusze służby więziennej ZK w J. działali wobec powoda w ramach swoich uprawnień ustawowych i ich działaniu nie można przypisać niezgodności z prawem . Brak zatem przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej . Brak bezprawności działania funkcjonariuszy państwowych a nadto ich zachowanie nie naruszyło dobra osobistego powoda . Powód nie wykazał aby wyrządzona mu została jakakolwiek szkoda lub krzywda. Niezależnie od powyższego postępowanie o ochronę dóbr osobistych nie może być wykorzystywane w celu weryfikacji prawomocnych orzeczeń sądowych i wyników innych postępowań. Sąd rozpoznający sprawę odszkodowawczą nie jest właściwy do indywidualnej oceny legalności konkretnego postanowienia lub decyzji administracyjnej stanowiącego źródło szkody .

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód A. W. (1) odbywał karę w Zakładzie Karnym w J. (typu półotwartego) od dnia 15 maja 2015 r . W zakładzie karnym typu półotwartego cele mogą być otwarte . Pawilony mieszkalne są zamykane w porze nocnej. Skazani mają do dyspozycji park , świetlice , sale religijne , bibliotekę. Na zewnątrz są zamontowane siłownie, boiska do siatkówki i koszykówki . Osadzeni z różnych pawilonów mogą się ze sobą kontaktować. Powód był zatrudniony na terenie zakładu karnego w kuchni . Z otrzymywanego wynagrodzenia część przekazywana jest na fundusz postpenitencjarny, część na poczet zadłużenia skazanego a reszta do dyspozycji skazanego . W trakcie rutynowych czynności związanych z rozpoznawaniem środowiska osadzonych powzięto informacje że powód wraz z innym skazanym zajmuje się rozprowadzaniem środków psychoaktywnych wśród osadzonych i wymuszaniem długów. Nazwiska osób udzielających informacji obciążających skazanego nie zostały mu ze względów bezpieczeństwa ujawnione. W związku z powyższym w dniu 23 07 2015 r wystosowano wniosek o wymierzenie kary dyscyplinarnej za to że w dniu 20 07 2015 r rozprowadzał na terenie jednostki organizacyjnej środki odurzające niewiadomego

pochodzenia oraz zajmuje się procederem odbierania długów od innych osadzonych. Skazany nie przyznał się do popełnienia ww. przekroczeń dyscyplinarnych. Decyzją Dyrektora ZK ukarano powoda poprzez udzielanie widzeń w sposób uniemożliwiający bezpośredni kontakt z osobą odwiedzającą na okres do 3 miesięcy W projekcie oceny okresowej z dnia 23 07 2015 r postępy skazanego w procesie resocjalizacji oceniono negatywnie . Zaproponowano przeklasyfikowanie powoda do grupy R-1/Z. Decyzją Komisji Penitencjarnej z dnia 23 07 2015 r w wyniku dokonania oceny okresowej postępów skazanego w resocjalizacji po wysłuchaniu skazanego skierowano powoda do odbywania kary w R-1/Z – recydywista penitencjarny –ZK typu zamkniętego – system zwykły .W wyniku zaskarżenia decyzji Komisji Penitencjarnej przez A. W. (1) Sąd Okręgowy w Gliwicach postanowieniem z dnia 20 08 2015 r utrzymał w mocy zaskarżoną decyzję stwierdzając , że była ona trafna a komisja wydając decyzję działała w granicach prawa. Powód odwoływał się od wymierzenia mu kary dyscyplinarnej do Centralnego Zarządu Służby Więziennej w W. , do Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w K. skąd otrzymał odpowiedzi o zasadności wymierzenia mu kar dyscyplinarnych. Stwierdzono brak podstaw do podjęcia w tych sprawach czynności zmierzających do uchylecia decyzji.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o zeznania świadka A. W. (2), skargi powoda z dnia 27 07 2015 r (k 87) decyzji komisji penitencjarnej z dnia 23 05 2016 r (k 790 stanowiska do skargi skazanego z dnia 14 08 2015 r (k 86) , postanowienia SO w Gliwicach z dnia 20 08 2015 r (k 85) projektu oceny okresowej (k 78) skargi powoda do Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej z 8 09 2016 r , sprawozdania postępowania wyjaśniającego z 23 09 2015 r , pisma Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej z dnia 13 10 2016 r (81) , pisma Dyrektora generalnego Służby Więziennej z dnia 30 11 2015 (k 80) informacji o pobytach powoda w ZK J., teczki osobopoznawczej powoda.

Przy ocenie materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie Sąd kierował się zasadą swobodnej oceny dowodów wyrażoną w art. 233 § 1 kpc. Podejmując rozstrzygnięcie Sąd oparł się przede wszystkim na dowodach z dokumentów, którym dał wiarę w całości, albowiem zgodność ich treści z rzeczywistym stanem faktycznym nie została przez strony zakwestionowana w toku procesu a sporządzone zostały przez uprawnione podmioty w ramach obowiązków wynikających z charakteru ich działalności. Ponadto Sąd przypisał walor wiarygodności zeznaniom złożonym przez świadka A. W. (2) Kierownika D. Penitencjarnego ZK w J. które stanowiły istotne uzupełnienie treści przedstawionych w przedłożonych przez pozwanego dokumentach.

Sąd pominął dowód z przesłuchania powoda wobec jego nieusprawiedliwionego niestawiennictwa na terminie rozprawy .

Sąd zaważył co następuje:

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Podstawą prawną dochodzonego przez powoda zadośćuczynienia jest art. 448 kc, zgodnie z którym w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia.

Przesłanki ochrony dóbr osobistych zostały sprecyzowane w art. 24 § 1 Kodeksu cywilnego, który wskazuje, że ten czyje dobro osobiste zostało naruszone bezprawnym działaniem może żądać zaniechania tego działania lub usunięcia jego skutków. Przy czym ustawodawca w artykule 24 kc wprowadził domniemanie bezprawności naruszenia dobra osobistego, które strona pozwana może obalić przez wykazanie, że jej działanie miało miejsce w warunkach obowiązującego porządku prawnego, stanowiło wykonywanie prawa podmiotowego, odbywało za zgodą pokrzywdzonego, lub wynikało z potrzeby ochrony uzasadnionego interesu lub wartości nadrzędnych.

Powód domagał się zadośćuczynienia za naruszenie dobra osobistego poprzez niesłuszne ukaranie go w czasie odbywania kary pozbawienia wolności przeniesieniem do zakładu karnego typu zamkniętego , pozbawienie go pracy i uniemożliwienie mu bezpośrednich spotkań z bliskimi . Wg powoda działania te były niezgodne z prawem i doprowadziły do wyrządzenia powodowi szkody. Powód nie wskazał podstawy prawnej roszczenia. Z twierdzeń powoda wynika , że kara polegająca na udzieleniu widzeń w sposób uniemożliwiający bezpośredni kontakt z osobą

odwiedzającą na okres do 3 miesięcy została wymierzona przez Dyrektora Zakładu Karnego w J.. Natomiast kara polegająca na skierowaniu powoda do dalszego odbywania kary w zakładzie typu zamkniętego oraz wycofanie powoda z zatrudnienia została wymierzona decyzją komisji penitencjarnej z dnia 23 07 2015 r a następnie utrzymana w mocy postanowieniem Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 20 08 2015 r.

Źródłem szkody według art. 417¹ § 2 k.c. jest niezgodne z prawem "prawomocne orzeczenie". Pojęcie to obejmuje zarówno wyroki, jak i postanowienia sądowe, od których nie przysługuje środek odwoławczy. Niezgodność z prawem prawomocnego orzeczenia co do zasady nie powinna być przedmiotem samodzielnych ustaleń sądu w procesie o naprawienie szkody. Sąd rozpoznający sprawę odszkodowawczą nie jest bowiem właściwy do indywidualnej oceny legalności konkretnego wyroku lub postanowienia stanowiącego źródło szkody. Jeżeli ustawa wiąże oznaczone skutki prawne z obowiązywaniem prawomocnego orzeczenia, a jednocześnie reguluje zasady i tryb jego wzruszenia z powodu niezgodności z prawem, to prawna skuteczność takich orzeczeń nie może być podważana (kwestionowana) bezpośrednio w każdym procesie odszkodowawczym, z pominięciem zasad i trybu postępowania zastrzeżonego do kontroli prawomocnych orzeczeń. Dlatego też odpowiedzialność władzy publicznej za szkodę wyrządzoną wydaniem niezgodnego z prawem orzeczenia wymaga tzw prejudykatu. (tak wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 9 grudnia 2014 r.V ACa 384/14).

Treść art. 417¹ § 2 k.c. wskazuje więc jednoznacznie, że na powodzie ciążył, przed wystąpieniem z roszczeniem odszkodowawczym, obowiązek uzyskania prejudykatu, tj. stwierdzenia we właściwym postępowaniu niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, którego wydanie wyrządziło jego zdaniem szkodę – w tym przypadku postanowienia Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 20 08 2015 r. Tymczasem w analizowanym przypadku takie orzeczenie w odrębnym postępowaniu nie zapadło.

W tej sytuacji wobec braku prejudykatu zachodzi konieczność oceny prawnej dochodzonego roszczenia i zasadności żądania co do decyzji Dyrektora Zakładu Karnego i co do decyzji komisji penitencjarnej w oparciu o przepis art. 417 § 1 kc regulujący odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa w zw. z art. 24 i 448 kc. W myśl art. 417 § 1 kc za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa.

Podstawową przesłanką odpowiedzialności podmiotów sprawujących władzę publiczną jest bezprawność ich działania lub zaniechania. Powód twierdził , że zarówno dyrektor Zakładu Karnego jak i komisja penitencjarna wydając decyzję o ukaraniu powoda naruszyła jego dobro osobiste czyli jego cześć bowiem niesłusznie oskarżono go o handel substancjami niedozwolonymi i wymuszanie spłaty długów. Jego szkoda polegała na utrudnionym kontakcie z najbliższymi , braku zatrudnienia co spowodowało niemożność spłaty długu alimentacyjnego , odmowę warunkowego zwolnienia oraz brak możliwości wzięcia udziału w pogrzebie jego ojca.

W judykaturze dominuje pogląd, że odpowiedzialność odszkodowawcza Skarbu Państwa za szkodę spowodowaną wydaniem przez organ władzy publicznej decyzji nie wymaga kwalifikowanej bezprawności w postaci „rażącego naruszenia prawa”, a ochrona Skarbu Państwa przed ewentualną odpowiedzialnością odszkodowawczą z tego tytułu możliwa jest w płaszczyźnie oceny występowania adekwatnego związku przyczynowego między zachowaniem organu a szkodą. Bezprawność działania oznacza więc takie naruszenie przez władzę publiczną przepisów prawa, które stanowiło warunek konieczny do powstania szkody i którego normalnym następstwem w danych okolicznościach jest powstanie szkody.(tak też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 kwietnia 2012 roku w sprawie sygn. akt IV CSK 406/11)

Powód nie wykazał, aby na skutek wydania decyzji o ukaraniu przez Dyrektora Zakładu karnego a także poprzez wydanie decyzji przez komisję penitencjarną powód poniósł szkodę niemajątkową w postaci krzywdy, która mogłaby skutkować udzieleniem powodowi ochrony, o której mowa w art. 448 kc w zw. z art. 24 kc.

Realizacja pozbawienia wolności wiąże się z ustaleniem poziomu, na którym warunki uwięzienia są „odpowiednie” i nie naruszają przyrodzonej i niezbywalnej godności człowieka. Wyjściowe założenie dla określenia wymaganego

poziomu jest takie, by traktowanie człowieka pozbawionego wolności nie było poniżające i niehumanitarne, a ograniczenia i dolegliwości, które musi on znosić, nie przekraczały koniecznego rozmiaru wynikającego z zadań ochronnych i celu zastosowanego środka oraz nie przewyższały ciężaru nieuniknionego cierpienia, nieodłącznie związanego z samym faktem uwięzienia.

Zatem w ramach konkretnych warunków pozbawienia wolności istnieje możliwość osadzenia skazanego w warunkach jednostki penitencjarnej typu zamkniętego, półotwartego lub otwartego, cofnięcie możliwości pracy czy przy widzeniach z osobami odwiedzającymi brak bezpośredniej z nimi styczności .

Artykuł 23 k.c. zawierający przykładowe wyliczenie dóbr osobistych wymienia cześć, która obejmuje dobre imię oraz godność. Prawo człowieka do poszanowania godności, wyrażającej się w poczuciu własnej wartości i oczekiwaniu szacunku ze strony innych ludzi, prawo do ochrony zdrowia, dotyczą wszystkich aspektów życia osobistego człowieka i obejmuje także taką jego sferę, która jest związana z pozbawieniem wolności. Godność i zdrowie człowieka oraz jego prawo do zachowania więzi z osobami bliskimi także w warunkach pozbawienia wolności oraz w aspekcie zmiany warunków osadzenia powoda, są dobrem chronionym nie tylko w ustawie, ale przede wszystkim w Konstytucji, a także w stanowiących część krajowego porządku prawnego umowach międzynarodowych.

Zdaniem Sądu brak jest jakichkolwiek podstaw do przypisania działaniu pozwanego cech bezprawności, albowiem mieściły się one w ramach porządku prawnego i podejmowane były w ochronie uzasadnionego interesu publicznego. Powód przed ukaraniem został wysłuchany . Miał także możliwość odwołania się od decyzji i z tego uprawnienia skorzystał . Przed ukaraniem przesłuchano świadków którzy potwierdzili okoliczności związane z naruszeniem przez powoda porządku prawnego . Zachowanie powoda podlegało wcześniejszym obserwacjom przez funkcjonariuszy . Fakt że powód w wyniku wymierzonej mu kary odczuwał dyskomfort w czasie kontaktów z odwiedzającymi z którymi mógł się kontaktować widząc ich przez szybę czy brak możliwości zatrudnienia a także przeniesienie go do zakładu karnego typu zamkniętego nie stanowi naruszenia jego czci .

Powód nie wykazał, ażeby istotnie jego prawa osobiste w postaci jego czci zostały naruszone, a pozwany wykazał że jego działanie w postaci ukarania powoda nie było bezprawne i dlatego powództwo – jako bezzasadne – podlegał oddaleniu. Podkreślenia wymaga że powód poza dokumentami dotyczącymi jego ukarania nie złożył żadnych wniosków dowodowych a wezwany do osobistego stawiennictwa na termin rozprawy nie stawił się czym pozbawił się możliwości złożenia zeznań w sprawie.

W sprawie niniejszej nie wystąpiły przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa, o których mowa w art. 417 § 1 kc w zw. z art. 448 kc w zw. z a zatem powództwo podlegało oddaleniu .

Sąd, na podstawie art. 98 kpc w związku z § 8 pkt 26 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, zasądził od powoda na rzecz pozwanego zwrot kosztów procesu w kwocie 120,00 zł (sto dwadzieścia złotych). Ponadto przyznano wynagrodzenie w wysokości 147,60 brutto pełnomocnikowi powoda ustanowionemu z urzędu .

Sędzia :